

Cím: Boltban voltam

A szerző(k) és / vagy előadó(k) neve: Varga Fruzsina Réka

Intézmény, kar: Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Pedagógiai, Humán és

Társadalom tudományi kar

Szak, specializáció, évfolyam: Tanító szak, angol specializáció II. évfolyam

Témavezető(k) neve, tudományos fokozata, beosztása: Balogh István mesteroktató

„Több mint 150 millió tonna műanyag szennyezi jelenleg a világ óceánjait. Becslések szerint 4,8 és 12,7 millió tonna közötti műanyag kerül az óceánokba évente. 730 tonna hulladék ömlik naponta a Földközi-tengerbe.”¹ 387 kg ennyi volt a 2019-es évben az egy főre jutó települési hulladék Magyarországon.² Ez a szám elsőre nem tűnik soknak és kicsinek tűnhet a fentiekben felsorolt adatokhoz képest, ám ha belegondolunk, hogy legtöbb háztartásban nem egyedül élnek, és ez az adat akár négyszeresére is nőhet egy 4 fős család esetében, akkor a több mint 1 tonna szemét egy évben hallatára már mindenki felkapja a fejét, és lehet elgondolkozik azon vajon mivel termeljük a legtöbb szemetet a háztartásokban. Milyen kép jelenik meg az emberek szeme előtt a bevásárlás szó hallatán? Műanyag szatyorban, műanyagba csomagolt zöldségek, gyümölcsök, húsok, tejtermékek, műanyag palackok és még sorolhatnánk hiszen a lista végtelen és ezzel a felsorolással meg is kaptuk a választ arra, hogy mivel termeljük a legtöbb háztartási szemetet.

Az általam elkészített „Boltban voltam” című fotósorozat arra hívja fel az emberek figyelmét, hogy egy hagyományos vásárlás útján milyen mennyiségű szemetet termelünk, amíg a fotósorozat másik fele ennek ellentétére a tudatos és „zero waste” bevásárlás által termelt szemét mennyiségére mutat rá ezáltal is népszerűsítve azt. Talán sokan hallották már azt, hogy a magyar háztartásokban mindenkinek van egy táskája, ami tele van más táskákkal ám ha boltba megyünk mindig otthon felejtjük így aztán megint újat kell venni, és aztán ez a táska is belekerül oda, ahol a többi táska van. Ez az ördögi kör egészen addig folytatódik amíg meg nem telik a tárolónk. Ilyenkor két dolog csinálnak az emberek, az egyik esetben kiválogatják, ami nagyon csúnya, lyukas azt kidobják a többit elteszik a „majd jó lesz valamire” mondat kíséretében. A másik esetben további helyekre teszik el, az autóba, hátizsákba, mindennapos használatban lévő táskába, hogyha majd egyszer boltba megy akkor legyen, persze amikor erre kerülne sor ismét elfelejti folytatva ezzel ezt a végtelennek tűnő körforgást.

Mindennek az alapja a tudatosság, mielőtt boltba megyünk fontos tudatosítani magunkban mit szeretnénk venni, mi az, amire tényleg szükségünk van, hiszen sokan esnek abba a hibába, hogy csak befutnak egy valamiért a boltba, aztán tele zacskókkal a kezükben jönnek ki. Ez nagyon egyszerűen elkerülhető lenne, ha nem tudnánk mondani a boltok polcain roskadozó vásárló számára felesleges ugyanakkor csábító termékekre. Ezzel pedig ismertettük az 5R módszer első lépését (refuse). Mondjunk „nem” többször bevásárláskor, utasítsuk vissza a

¹ Európai Parlament (2018): Tengeri hulladék : adatok, érdekességek és új uniós szabályok https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2018/10/story/20181005STO15110/20181005STO15110_hu.pdf

² KSH (2019): Egy főre jutó települési hulladék, 2019 kilogramm/fő <https://www.ksh.hu/sdg/3-28-sdg-12.html>

szórólapokat újságokat, a fentiekben már többször említett egyszer használatos nejlonzacskókat, műanyag szatyrokat. A második lépés a csökkentés, (reduce) érzük be kevesebbel, ne vegyünk minden nap új almát amikor még a két napja vett alma is ott van az asztalon. Ne vegyünk az akciós felvágottból három csomagot, ha tudjuk ,hogy úgysem fogy el. A harmadik lépés, a (reuse) kijavítás és tovább használás. Ha valami elromlik próbáljunk meg először kijavítani, gondoljunk itt például a bevásárlásnál használt vászontáskára könnyen meglehet, hogy elszakadnak ,ilyenkor ne rohanjunk újat venni, hanem próbáljuk megjavítani, ebben az esetben megvarrni. Negyedik, lépésként a mindenki által, jól ismert módszer a (recycle) külön gyűjtés, szelektálás. Úgy gondolom, ha egy kisiskolást megkérdeznék arról ,hogy mit kell tenni azért, hogy fenntarthatóbbá tegyük a Földet ,és védjük a környezetünket az első válasz az lenne ,hogy szelektív hulladékgyűjtés. Ezzel csak az a baj ,hogy a legtöbb gyermek haza megy az iskolából és elfelejti ezt ,ahogy a legtöbb felnőtt is pedig, ha belegondolunk kettővel több kézmozdulat az egész, nem egy szemetest, hanem hármat használunk és eszerint osztályozzuk a szemetet. Végül pedig az utolsó lépés a (rot) vagyis komposztálás. Sokan nem tudják, de a háztartási hulladék közel 40 %-a biológiailag lebomló anyagokból áll. Ezeket komposztálhatjuk, komposztálás során egy humuszszerű anyag jön létre, amit felhasználhatunk akár kertesházban, akár lakásban lakunk. ³

A zero waste napjainkban egy rendkívül felkapott divatos kifejezés lett, véleményem szerint az emberek jó része elutasítja vagy kifogásokat ellenérveket keres, hogy miért nem jó. Ám „a zero waste tulajdonképpen etikusságra, gazdaságosságra és hatékonyságra törekvő mozgalom, amely útmutatóként szolgál az emberek számára, hogy életmódjukat és szokásaikat az szerint változtassák meg, hogy az fenntartható a természetben is lejátszódó folyamatokat utánozza, minden termék eredeti funkciójára szánt idejének lejártá után egyéb használati célokra is alkalmazható legyen.” ⁴ Gondoljunk csak bele a befőttesüvegek kiváló tárolók, helyett ,hogy kidobnánk használjuk fel menjünk el vele ez csomagolás mentes boltba vagy tegyük el későbbre, hogy ha befőttet szeretnénk csinálni akkor ne kelljen venni a boltba. Fontos dolog, hogy változtatásakor a természetességre és fokozatosságra törekedjünk ,ne akarjunk egyik napról a másikra „zero waste” életmódra váltani mert az leheltelen, és csak kudarccal járna. Kezdjük akár a bevásárlással, hiszen látványos eredményeket itt érhetünk el a leghamarabb. Vigyünk magunkkal táskát, ne felejtsük el. Kerüljük a túl csomagolt termékeket, ilyenek például a desszertek, gondoljunk bele hány féle csomagolásban van benne egy darab bonbon

³ Mit jelent az 5R <https://www.480.sk/hu/mit-jelent-az-5r/>

⁴ (Zero waste ,a felkapott fogalom-mit jelent pontosan? <https://zerohero.hu/magazin/zero-waste-a-felkapott-fogalom-mit-jelent-pontosan>)

mire megesszük, celofán, papírdoboz, alufólia. Gondoljunk csak bele ,hogy ha a műanyag vizes palackjainkat cseréljük ki kulacsokra már mennyi helyet megspórolunk a kukában, vagy a szelektíves kukába, ha úgy gyűjtjük. Szintén sok embertől hallani ,hogy neki nincs ideje így vásárolni, drágább így vásárolni ,több idő, vagy csak lusta ehhez de képzeljük csak el, ha kevesebb szemetet termelünk akkor ,a kukát is kevesebbszer kell üríteni, vagy a szemetes is kevesebbszer kell levinni. Ami pedig az árakat illeti, ha magunkkal visszük a tárolókat és csomagolás mentesen vásárlunk akkor a bevásárlás is olcsóbban úsztató meg , mert nem számolnak csomagolási díjat.

A tudatos vásárlás nem azt jelenti ,hogy lemondunk azokról a dolgokról, amiket szeretünk, sokkal inkább arról ,hogy hogyan tudjuk ezeket a dolgokat úgy megvenni , hogy az környezet kímélő legyen. „Mielőtt boltba megyünk gondoljunk mindig arra, hogy a mai bevásárlásunk nem más, mint a holnapi szemetünk. „⁵

A fotó sorozat fotóstúdióban készült, Canon EOS 700D fényképezőgéppel, Tamron 18-270 mm F/3.5-6.3 objektívvel. A kamera beállításai ISO 100 ,záridő 1/125, blende 5.6. Megvilágításnak két softboxot két oldalról és egy direkt fényt használtam. Háttérnek a fekete színt választottam, ezzel is arra törekedve ,hogy a háttér ne vonja el a figyelmet valódi tárlatomról, ami pedig fontos az figyelemfelkeltő, tekintetet magára irányító legyen.

Pár éve hódított az interneten az úgynevezett „Tetris Challenge” mely által egy képet kapunk egy gép, jármű vagy foglalkozás ,mindennapi használatban lévő felszereléseire, eszközeire, de nézhetjük úgy is ,hogy valamilyen dolognak az elengedhetetlen elemei. A fotóknak egy részét ebbe a kompozícióba tettem , és fotóztam hiszen ez kiválóan szemelteti az adott problémát ,és a különbséget a tudatos és hagyományos bevásárlás között.

A fotósorozat társadalmi célú reklám (TCR) A társadalmi célú reklámok esetében nincs konkrét árucikk, melyet eladásra kínál az üzenet küldője sokkal inkább egy probléma elfogadtatása a cél, illetve a megoldásra kívánt viselkedés. (Balázs K.-Barkó M.-Vancza G. ,2012) A társadalmi célú reklámok alapvetően vagy a személy saját érdekében történő változtatásra sarkallnak (pl. egészségmegőrzés), vagy más, segítségre szoruló csoport érdekében szólnak (pl. kisebbség védelme ,támogatása), vagy pedig a közös jó érdekében szólítanak fel cselekvésre (pl. környezettudatosság) (Sas,2010). A TCR-ben , a figyelemfelhívás sokszor erősen sokkoló ,megrázó, nincs azonnali ,nyilvánvaló ,kézzelfogható haszna. Sokkal inkább egy hosszútávon visszaható változás, vagy pedig az erkölcsi haszon. A

⁵ (Mit jelent az 5R <https://www.480.sk/hu/mit-jelent-az-5r/>)

társadalmi célú reklámoknak számos kreativitássablonja létezik ,én az összehasonlítást választottam. Ennek lényege ,hogy a képekre nézve az ellentétek egyértelműen megjelennek. Az összehasonlítás célja a hasonlóság vagy különbség kihangsúlyozása, ebben az esetben a fotók között. A célja ,hogy felhívja a figyelmet arra, hogy nagy, vagy éppen igen kicsi a különbség az összehasonlított elemek között. (Balázs K.-Barkó M.-Vancza G. ,2012)

Az általam készített fotó sorozattal az volt a célom ,hogy azok az emberek, akik látják ezt a fotósorozatot megálljanak előtte és tényleg elgondolkozzanak azon ,hogy mennyi felesleges szemetet termelünk, és mindez milyen könnyen elkerülhető lenne, ha tudatosabbak, lennénk a bevásárlásaink során.

Felhasznált források:

1. Balázs K.-Barkó M.-Vancza G. (2012):Társadalmi célú reklámok kreativitássablonjai és hatásmechanizmusuk Debrecen In: Alkalmazott Pszichológia I. szám 9. oldal
https://www.researchgate.net/profile/Katalin-Balazs/publication/305703427_TARSADALMI_CELU_REKLAMOK_KREATIVITASSABLONJAI_ES_HATASMECHANIZMUSUK_1/links/579aeb0d08ae7b940a8aa629/TARSADALMI-CELU-REKLAMOK-KREATIVITASSABLONJAI-ES-HATASMECHANIZMUSUK-1.pdf letöltve: 2023. 04. 02.
2. Európai Parlament (2021):Tengeri hulladék : adatok ,érdekességek és új uniós szabályok
https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2018/10/story/20181005STO15110/20181005STO15110_hu.pdf letöltve:2023. 04. 06.
- 3.KSH (2019): Egy főre jutó települési hulladék, 2019 kilogramm/fő
<https://www.ksh.hu/sdg/3-28-sdg-12.html> letöltve: 2023. 04. 04.
- 4.Mit jelent az 5R
<https://www.480.sk/hu/mit-jelent-az-5r/> letöltve: 2023. 04. 05.
5. Sas I. (2010): Reklám a jóért. Társadalmi célú reklám. Kommunikációs Akadémia Könyvtár, Budapest
6. Zero Waste,felkapott fogalom-Mit jelent pontosan?
<https://zerohero.hu/magazin/zero-waste-a-felkapott-fogalom-mit-jelent-pontosan> letöltve:2023. 04. 06.

